

BOSHLANG'ICH SINIF TARBIYA DARSLARIDA MILLIY VA UMUMMADANIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH: YANGI YONDASHUVLAR VA METODLAR

Zulayho Mamajonova

Namangan Davlat Universiteti

Email: zulayhomamajonova7@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17150295>

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf tarbiya darslarida milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirish masalalari yoritilgan. Yangi pedagogik yondashuvlar, zamonaviy interfaol metodlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish tajribalari tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro tajribalar va milliy amaliyot o'rtasidagi o'xshashlik va farqlar ko'rsatilib, o'quvchilarda milliy qadriyatlarni anglash va global kompetensiyalarni shakllantirishning samarali yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf, tarbiya, milliy kompetensiya, umummadaniy kompetensiya, interfaol metod, innovatsion texnologiya.

Abstract

This article discusses the development of national and universal cultural competencies in primary school education. It highlights innovative pedagogical approaches, interactive methods, and the use of ICT tools in the educational process. The study also analyzes international practices and their adaptation in Uzbekistan, presenting effective strategies for fostering students' understanding of national values and global competencies.

Keywords: primary school, upbringing, national competence, universal cultural competence, interactive method, ICT.

Kirish

Hozirgi globallashuv davrida yosh avlodning nafaqat o'z milliy qadriyatlarini anglab yetishi, balki boshqa xalqlar madaniyatiga hurmat bilan qarashi va ular bilan samarali muloqot qila olish qobiliyati ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, boshlang'ich sinf tarbiya darslarida milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirish davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir.

Asosiy qism

Yangilikka boy metodik yondashuvlar

1. Integratsion yondashuv

Tarbiya darslarini adabiyot, san'at, tarix, texnologiya kabi fanlar bilan bog'lab, milliy va global qadriyatlarni kompleks tarzda o'rgatish. Masalan, tarixiy

shaxslar hayoti orqali milliy qadriyatlarni, dunyo adabiyoti namunalari orqali esa bag'rikenglikni rivojlantirish mumkin.

2. Loyiha asosida o'qitish (Project-based learning)

O'quvchilar kichik loyihalar tayyorlash orqali milliy bayramlar, xalq urf-odatları yoki boshqa davlatlarning madaniyatini o'rganadilar. Bu usul ularda tadqiqot qilish, ijodkorlik va jamoada ishlash kompetensiyalarini shakllantiradi.

3. Interfaol metodlar

Rol o'yinlari – “xalqaro do'stlik” mavzusida turli millat vakillarining hayotidan sahnalar ijro etish.

Debatlar – “Milliy an'ana va zamonaviylik” mavzusida bahslar tashkil etish.

Klaster va aqliy hujum – milliy va global qadriyatlar haqida o'quvchilar fikrlarini yig'ish.

4. Axborot texnologiyalaridan foydalanish

Multimedia taqdimotlar orqali o'quvchilarni boshqa xalqlarning urf-odatları bilan tanishtirish.

Virtual ekskursiyalar yordamida xorijiy madaniy obidalarga sayohat qilish.

Onlayn muloqot – boshqa davlat maktablari o'quvchilari bilan videokonferensiya tashkil etish.

5. Madaniy tadbirlar

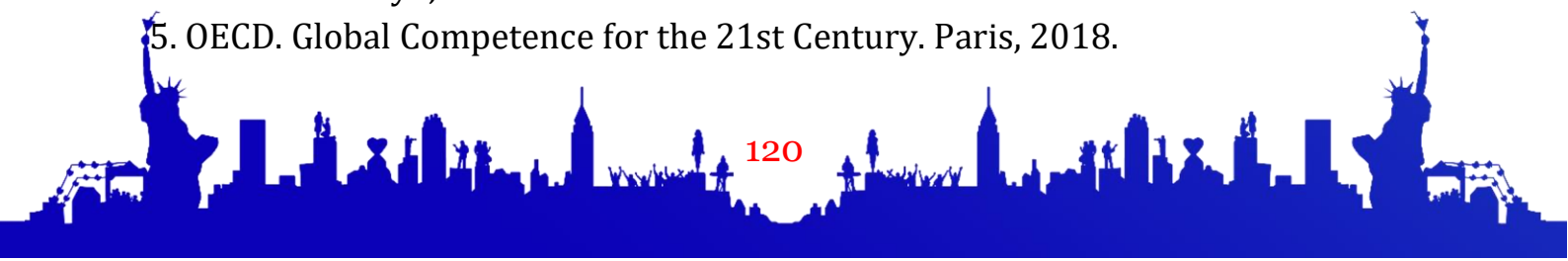
Maktabda “Xalqlar do'stligi haftaligi” o'tkazib, turli millat madaniyati va an'analari bilan tanishtirish, o'quvchilarning ijodiy chiqishlarini qo'llab-quvvatlash.

Xulosa

Boshlang'ich sinf tarbiya darslarida milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirish o'quvchilarni nafaqat o'zligini anglashga, balki global jamiyatda faol fuqarolik mavqeini egallashga ham tayyorlaydi. Innovatsion metodlar, interfaol yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali tarbiya jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bronfenbrenner, U. The Ecology of Human Development. Harvard University Press, 1979.
2. Deutscher Bildungsrat. Kulturkompetenz in Schools. Berlin, 2019.
3. Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Basic Education. Helsinki, 2014.
4. Japanese Ministry of Education. Shuugaku: Moral and Cultural Education Guidelines. Tokyo, 2020.
5. OECD. Global Competence for the 21st Century. Paris, 2018.

6. Vygotsky, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press, 1978.
7. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Boshlang'ich ta'lim konsepsiyasi. Toshkent, 2022.

